

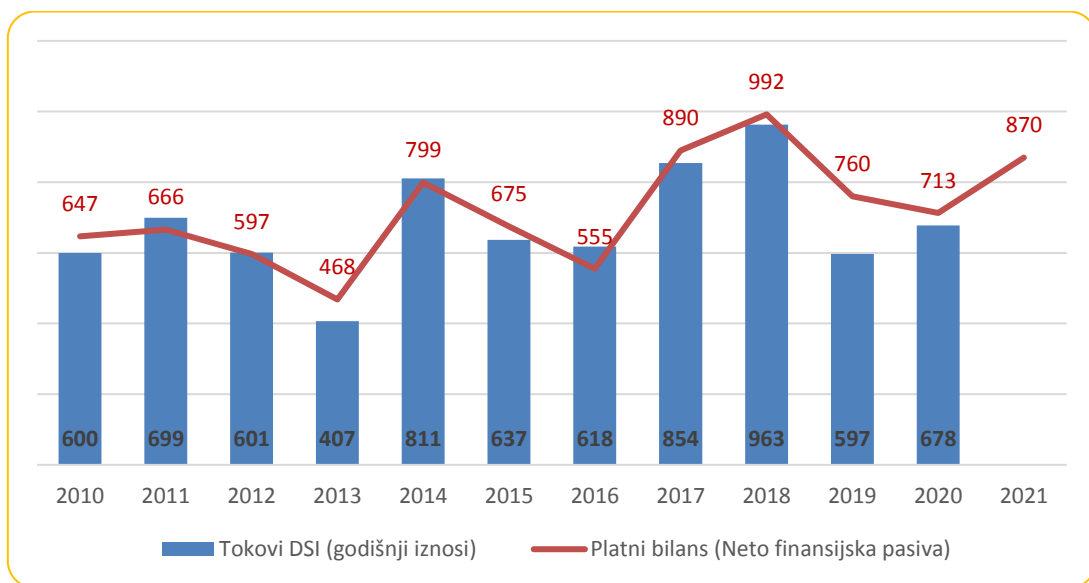
Direktne strane investicije (DSI) – stanje i performanse

Direktne strane investicije (DSI) u Bosni i Hercegovini su u i pored pandemije COVID-19 bile u porastu. Stabilan iznos direktnih stranih investicija u 2020. potaknut reinvesticijama i povećanje u 2021. godini potvrđuju očekivani trend rasta DSI u Bosni i Hercegovini.

U 2020. godini, prema podacima Centralne banke BiH (CBBH), direktne strane investicije su iznosile 678.2 miliona KM ili 346.8 miliona eura i porasle su za 13.7% u odnosu na prethodnu godinu.

Zvanični podaci o DSI za 2021. godinu se očekuju u augustu tekuće godine, a prema prvim preliminarnim podacima Centralna banka u okviru Platnog bilansa BiH, stavka neto finansijska pasiva, za period januar – decembar 2021. godine iznosi 869.9 miliona KM ili 444.8 miliona eura, što je povećanje 22.1% u odnosu na 2020. godinu (prema istom izvoru).

Pregled godišnjih iznosa tokova DSI i neto finansijske pasive u BiH, milioni KM

Izvor: Centralna banka BiH, mart 2022. godine

Bosna i Hercegovina je u 2007. godini imala najveći zabilježeni godišnji iznos DSI od 2.6 milijardi KM, zahvaljujući privatizaciji velikih državnih preduzeća. U 2008. godini priliv DSI od 1.3 milijarde KM je bio zadovoljavajući, naročito jer je realizovan bez značajnijih privatizacija i sa pozitivnom strukturom (ulaganje u proizvodni sektor i visoko učešće greenfield ulaganja).

Globalna ekonomska kriza je značajno uticala na smanjenje ulaganja u 2009. godini. U periodu 2010 - 2020. godina trend kretanja priliva DSI je promjenljiv i neujednačen. Godišnji prosječan priliv DSI za prethodnih pet godina iznosi 742 miliona KM, a 2018. je registrovan najveći godišnji iznos DSI u navedenom periodu.

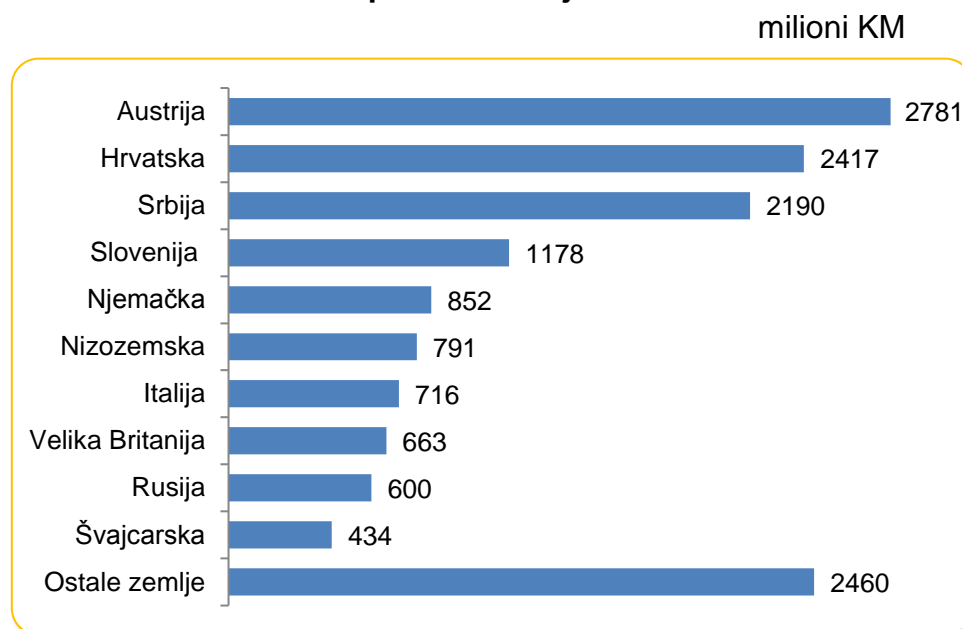
Nakon pada stranih investicija u 2019. godini, DSI u 2020. su porasle 13.7% (ili za 81.5 miliona KM). Kako je saopćeno iz Centralne banke BiH: "Prilivi investicija se mogu okarakterizirati kao relativno dobri s obzirom na duboku globalnu recesiju koja je utjecala na sposobnost stranih ulagača. Međutim, treba istaći da su glavninu investicija predstavljale reinvestirane zarade iz postojećih preduzeća sa stranim investicijama, dok su investicije u formi vlasničkih udjela bile mnogo niže."

Stanje direktnih stranih investicija na kraju decembra 2020. godine

Ukupne strane investicije u Bosni i Hercegovini od 15,082 miliona KM (7,711 miliona eura), zaključno sa decembrom 2020. godine, odnose se na vlasničke udjele i zadržane zarade u iznosu od 12,117 miliona KM (6,195 miliona eura) i ostali kapital u iznosu od 2,965 miliona KM (1,516 miliona eura).

Prema ukupnim iznosima, na kraju decembra 2020. godine, zemlje koje su investirale najviše u BiH su: Austrija (2,781 miliona KM), Hrvatska (2,417), Srbija (2,190) i Slovenija (1,178 miliona KM). Uz investicije iz Ruske Federacije i sa Bliskog istoka, evropske zemlje su i dalje najznačajniji investitori u Bosni i Hercegovini. Investicije iz EU 27 zemalja čine 64% ukupnih DSI u BiH.

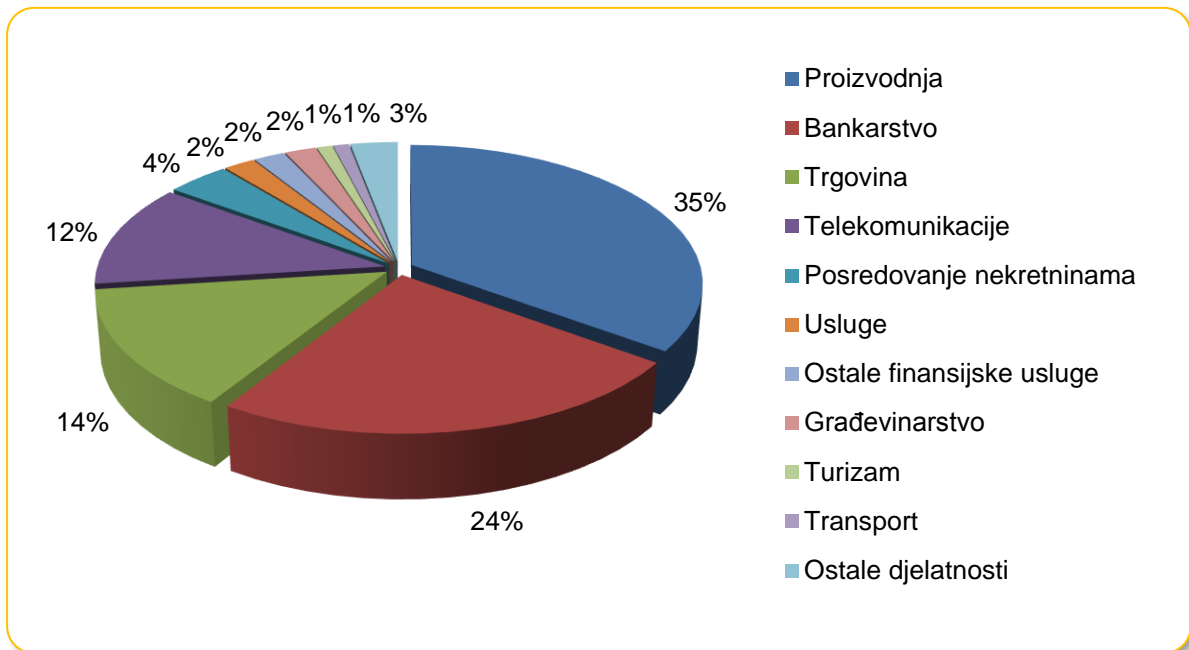
Najznačajnije zemlje investitori u BiH, maj 1994. - decembar 2020, Ukupno 15.1 milijardi KM

Izvor: Centralna banka BiH (CBBH), septembar 2021. godine

U okviru proizvodnje (primarna, industrijska i proizvodnja struje) investirano je 35% od ukupnih direktnih stranih investicija, slijedi bankarski sektor sa 24%, trgovina 14% i telekomunikacije 12%.

Stanje DSI po sektorima (%) maj 1994 – decembar 2020.

Izvor: Centralna banka BiH (CBBH), septembar 2021. godine

Direktne strane investicije u Bosni i Hercegovini u 2020. godini

U strukturi direktnih stranih investicija u 2020. godini (678 miliona KM ili 347 miliona eura), na vlasničke udjele se odnosi 152.5 miliona KM (ili 77.9 miliona eura), zadržane zarade su iznosile 586.3 miliona KM (299.8 miliona eura), dok je ostali kapital imao negativnu vrijednost -60.5 miliona KM (-30.9 miliona eura). Promatrajući strukturu DSI u prethodnoj godini evidentno je da je reinvesticijama kompanija sa stranim kapitalom održan priliv DSI u 2020. godini. Vlasnički udjeli su bili niži u odnosu na prethodne godine, dok je negativan iznos ostalog kapitala posljedica moguće obaveze po osnovu zaduženja.

Povećanje DSI od 13.7% u 2020. godini jeste pozitivan pokazatelj obzirom na snažan negativan utjecaj pandemije u globalnim tokovima stranih ulaganja, ali treba uzeti u obzir da je procent rasta izražen u odnosu na prethodnu godinu u kojoj je registrovan nizak nivo DSI u BiH. Povećanje stranih ulaganja potaknuto reinvestiranjem potvrđuje pozitivno poslovanje i širenje kapaciteta postojećih stranih investitora, što je svakako dobar pokazatelj i za potencijalne investitore.

Zemlje koje su u Bosnu i Hercegovinu u 2020. godini najviše investirale su Hrvatska (149.4 miliona KM) i Srbija (135.3 miliona KM). Značajnija ulaganja u 2020. godini su registrovale: Njemačka (77.5 miliona KM), Velika Britanija (75.2 miliona KM), Austrija (71.4), Slovenija (71.3), Turska (54.9) i Italija (37.2 miliona KM).

Prema saopćenju Centralne banke BiH, posmatrano po djelatnostima, najviše stranih investicija je realizovano u oblasti finansijske uslužne djelatnosti (bankarski sektor) u iznosu od 157 miliona KM, zatim u oblasti trgovine na veliko 93.9 miliona KM, te u oblasti proizvodnje električne energije 88.6 miliona KM. Uz navedene djelatnosti značajno povećanje registrovano je za: Trgovinu na malo (42.8 miliona KM), Poslovanje nekretninama (41.8), Proizvodnju hemikalija i hemijskih proizvoda (37.7), Vađenje metalnih ruda (32.0), Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica (30.7) i Proizvodnja prehrambenih proizvoda (27.7 miliona KM).

Posmatrano po područjima pripadnosti u 2020. godini u Federaciji BiH je registrovano 390.2 miliona KM DSI (ili učešće 57.5% u godišnjem iznosu), u Republici Srpskoj 285.1 miliona KM (učešće 42.0%), a u Brčko Distriktu 3.0 miliona KM (učešće 0.5%).

Prema preliminarnim podacima u 2021. godini je registrovano povećanje DSI. Uz napomenu da su preliminarni podaci podložni naknadnim revizijama, registrovano povećanje potvrđuje očekivani pozitivni trendu DSI u Bosni i Hercegovini. Svjedočenja ili „uspješne priče“ stranih ulagača potvrđuju da je Bosna i Hercegovina povoljna destinacija za strana ulaganja, te da treba biti optimističan u pogledu priliva direktnih stranih ulaganja u narednom periodu. Očekivana povećanju nivoa stranih ulaganja bazirana su na mogućnostima za ulaganje, privatizaciji strateških kompanija, izraženom interesu potencijalnih ulagača, kao i projektima koji su u fazi realizacije.

April 2022. godine